

Ամսօրնային Էփեսոս

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԵ ՎԵ ՄԵՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԷՆԷ

1866 ՕԳՈՍՏՈՍ 20 ՃԻԻՄԱ ԻՐԹԷՍԻ

ՆԻԻՄԷՐՈ 128

Մանգուլայի Էփեսոսի համայնքի 6 համայնքի 300
նիսիսի վերինի, սենյակի գլխավորի, բոլոր փարապետների
իշխան օլարագ, 200 ղշ՝ օլուպ, ալթը ալթը 100 ղշ՝ օլա-
րագ, վե նիսիսի տարի 50 ար փարապետ սաթըլաճագ տըր :

Իլանաթըն պեհեր սաթըլը իլին, պի-
րինճի տեֆատա 5, իքինճի տեֆատա 2,
վե իլինճի վե սաթըլ տեֆատա 1
էր ղուրուշ ալթըլաճագ տըր :

Մեթուպ վե սաթըլ, Պեյ օլունտա տոլու Էփեսոս
519 նիսիսի տեֆատա ԼԷՎԱՆԹ ՀԵՐԱԼՏ Թապա-
նիսիսի, Լարապետ 3. Փանոսեանէ կեօնտէրէլէճէ տըր :

ԲԵՍՏԻ ԹԵԼԵԿՐԱՖ ՕՍՄԱՆԼԸ ՖՕՆՏՕԼԱՐԸ

Փարիս, 51 օգոստոս	
Էսհամը Ումուդիյե	աշըլտը 27 -
» » »	գարանտը 28 -
1865 սենյակի իսթիգրագը	236
1865 » » »	228

ԻՍԹԱՆԳՈԼ ԷՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԵՅ

Օգոստոս 19	Էն Էրեքսէք	51-38
» » »	Էն աշաղը	29-39
» » »	Գարանտը	51-32

ՄԱՆՁՈՒՄԵՅԵ ՄԱՒՍՈՒՄ ԹԵԼԵԿՐԱՖ

Փարիս, 50 օգոստոս ախշամըն սաաթ 1
վե 7 տաղըգարնտա :

ԷՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԵՅ

Լօնտրա	26
Փարիս	26-45

Բրէնա նարուէն, Ալմանեա մեսէլէսինին
Ալթըրիա մէնֆաթընա մուղայիր սուրէթ-
տէ գարաղաշամամսը նիլէթիլէ, Ալթըրիա
իլէ պիր իթթիֆագ հուրուլինի նասիհաթ
իթմէքտէ տըր :

Լօնտրանըն Մօրնիկ Հէրալտ նամ ղագէ-
թաւնտա օգոստոսի 19-նա կէօրէ, Ինկիլթէր-
րա թարաֆընտան Գանատա ասաթըրինէ Ի-
լապէ գըլընմագ իւզրէ իւշ ալալ ասկէր իրսալ
գըլընմագ տըր :

Փարիս, 50 օգոստոս ախշամըն սաաթ 5
վե 45 տաղըգարնտա :

ԷՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԵՅ

Լօնտրա	251-7
Փարիս	26-75

Փարիս պանգասը ըսգօնթօսու Էրեքտէ 5,
Լօնտրա պանգասը ըսգօնթօսու Էրեքտէ 6 :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏՈՒՆԻԼԻՅԵՅ

Էփեսոսի միւթէնա պիր հափատիս
պուլունմանը, վե պագը ուֆագ հա-

վատիսըրի պու կիւն տերճ իտէճէկիմիզի
տիւնքի Մանգուլայի պեհան իթմիշ
իտիք իսէքտէ, Էրեքիմիզ միւսաատէ իթ-
մէտիքտէն պաշգա, Էն ղիտատէ միւթէ-
նա հափատիսըրի թէլէկրաֆ իսպէրլէրի
օլարագ տէրճ իթմէքտէ օլուրուլունմուգ-
աան, պու կիւն տաիս սարֆը նաղար
իլթմիշիգ տըր :

— Մէճիսի իսաս վիւքէլա մեմուրինի
ֆիխամընտան իւպէթլու տեֆէթլու
Մուսթաֆա Նայիլի բաշա հաղըթլէրի-
նէ նիշանը ալի Օսմանինին պիրինճի
րիւթպէսինտէն միւրասա պիր գըլթաւը
իթմ վե իհսան պուլլուլունմուգ տըր :

Տէրի-Սէտատէթտէ մուգիմ Մէքսիդա
սէֆիրի լիւթիւլէտա, մապէյնի Հիւմա-
յուն ճանիպի ալիսինէ աղիմէթ վե մաղ-
հարը իլթիֆաթը շէհրեհարի մէլի-
մէնգըպէթ օլարագ, վե միւմայիլէյհ
Մէճիսի նիշանը ղիշանըն պիրինճի
րիւթպէսինտէն պիր գըլթաւը իթմ վե
իհսան պուլլուլունմուգ, ալթէթ իթմիշ
տըր :

Միւմայիլէյհ մեմէթի ճանիպինէ
կիտէճէք օլուրուլունմուգ, Էրեքինէ գօնթ
Ալթըրի Բէհլ Տէրի-Սէտատէթ սէֆիրի
թային գըլընմը տըր :

Իսրանեա տեֆէթի թարաֆընտան,
գօնթ Սէքինէ Տէրի-Սէտատէթ սէֆիրի
թային գըլընմը տըր :

Փարիզ սէֆարէթի սէնիյէսի մէճի-
սի վալեա աղայի քիրամընտան տեֆէթ-
լու Մէհմէտ ճէմիլ բաշա հաղըթլէ-
լէրինէ :

Մէճիսի վալեա աղալըլը Փարիզ սէ-
ֆիրի սաղըգ տեֆէթլու Սաֆիէթ բա-
շա հաղըթլէրինէ թէվճիս պուլլուլ-
ունմուգ տըր :

— Մալիյէ մուլալինի իստմէթի
պէհիյէսինտէ պուլունման Յովհաննէս

Էֆէնտի Չամիշեան մեմուրիյէթի մախ-
սուսէ իլէ ֆարիսէ կիթմիշ տըր :

— Տիւնքի Էթօպ տ'Օրիանտա օլուն-
տուրունա կէօրէ, բրէնա ճէնապլիլի,
Մէմէթլէթիյին գօլէրա վե ղըլթլա ա-
ֆէթլէրինէ տիւշար օլան մահէլէրինի
պիզլաթ կէզիկ կէօմէք իւզրէ, պիր ղաշ
հաֆթա իշին սէյեհաճաթա չըգմըշ տըր :

— Մալիյէճէ Էաղընտա պիւլիք իս-
լահաթլար կէօրիլէճէյի, վե մեմուրին
մաաշընըն քեմալիյէն թէտիյէսի նիյէ-
թիյէ լաղըմ կէլէն թէտապիրի հասէնէ
իթթիսաղընա իսթիմամ օլունտուրու,
վե հոկտեմբեր 13-տէ Էսհամարըն ֆա-
լիզլէրինին թէտիյէ գըլընմագը ղա-
ղէթալարտա օգոստոս տըր :

— Էփեսոսի թիւճալլարընտան իլզէթ-
լու Յակոբիկ Էֆէնտիյէ թիւթպէյի սա-
նիյէ սընըթը Էփէլ միւթէմայիլի թէվ-
ճիս պուլլուլունմուգ տըր :

— Ֆէթվա մանէթի Գասսամ ապէրի
սաղըգ մուխարրէճ մէվալիսինտէն ֆա-
ղիլէթլու իսալի Էֆէնտիյէ :

Արզուհալի հաղըթի ֆէթվափէնահի
մեմուրիյէթի մէվալի տեֆէթլէտէն ֆա-
ղիլէթլու Մէհմէտ Սալահէտտին Է-
ֆէնտիյէ :

Մէթուպի հաղըթի ֆէթվաբէ-
նահի, միւտէրրիսինի քիրամտան մէքրէ-
մէթլու իսալի Էֆէնտիյէ թէվճիս պուլ-
լունմուգ տըր :

Կէլէնիլէրտէ Էօհանէլէրինէ ափաթըլը
ալթիլէմուլը ճէնապը Միւլիքեանտէն,
Մէքրէյի միւքէրրէմէ վե Մէտինէի միւ-
նէվլէրէ մէվլէվիյէթլէրի թէվճիս վե իհ-
սան պուլլուլունմուգ օլան Ալի Բաթիպ պէյ-
գատէ ֆաղիլէթլու Մահմուտ պէյ Էֆէն-
տի իլէ, Սաղըլ Նաղըպիգատէ ֆաղիլէթ-
լու Մէհմէտ ճէլալէտտին Էֆէնտիյէ
իւշիւնճիլ թիւթպէտէն պիրէր գըլթա

Մէծիտիեէ նիշանը զիշանը իթա վէ իհ. սան պուլլուլմուշ տուր :

Հայեա էմին իւլ Ֆէթվա Ֆազիլէթ. լու խալիլ էֆէնտինին միւսէլէմ օլան Ֆազլ ու Ֆէթանէթի ճիհէթլէ գարի. հայի իւհամ, սապիհայի ճէնապը Միւ. լիւքեանէտէն էօհտէսինէ Մէքքէյի միւ. քէրրէմէ բայէյի ըէֆիյի թէվճիհ վէ իհ. սան պուլլուլմուշ տուր :

Էրզրուլմ վիլայէթի ճէլիէսի մէք. թուլլուլմու սապրգ իզզէթլու Արիֆ էֆէնտին պազը մէմուրիյէթի մախսուսէ. սիյլէ, կէչէն ճիւմա իրթէսի կիւնիւ Մէ. ճիտիյէ նամ վաթօրու Հիւմայուլնէ ըա. քիպէն Սիսամ ճանիպինէ ազիմէթ իթ. միշ տիր :

Կիրիտ ճէզիւրէսինէ կէչէնէրտէ ա. զիմէթ իթմիշ օլան էրքեանի հարպ ու. մուլի ըէյիսի սէատէթլու Մահմուտ բաշա հազրէթլէրի Տէրի-Սէատէթէ ալ. տէթ իթմիշ տիր :

Մէծալիսի ալիեթէ մէմուր իւպհէթ. լու տէվէթլու Մուսթաֆա Նայիլի բա. շա հազրէթլէրինին մէմուրիյէթի մախ. սուսէ իլէ իշ պու ճիւմա իրթէսի կիւ. նիւ, Կիրիտ ճէզիւրէսինէ միւթէվէճի. հէն, Տէրի-Սէատէթէն հարէքէթ ի. տէճէթլէրի իշիտիլմիշ տիր :

Ճէլէտէ :

— Պուստան պիր գաշ կիւն էվէլլէրգա. րըլան Գուրիտէ, Ատանատա գօլէրա գուհուր իթտիկի, վէ էհալինին շէհիր. տէն տիշարը գաշըմաեա պաշաաղլարը օգուլմուշ իսէտէ, պիլիմալորըմըզ պիր մէթթուպտա մէզքիւր էսէֆէնկիզ հա. վատիսին զեքրի կէօրիւլմէմիշ տիր :

— Իշիթտիկիմիզէ կէօրէ, Լէֆթէր իլէ Մանուլուն շիմոյիէ գտտար տէր տէսթ իտիլէմէմէսի Հիւքիւմէթի սէնիյ. եէնին աշուրի մէրթէպէտէ թէէսսիւ. ֆինի մուճիպ օլմագտա օլուպ, վէ թաշ. րալարտան մէրգուլման շազըլար իւզէրի. նէ սէվզ օլունմագտա օլան գապթիյէ վէ գըրսէրտարընըն պիր իշ պէճէրէմէ. տիքլէրի զըմընտա պազը շիւքէթլէր խա. թըրա կէլմէթտէ օլունուլունտան, մէր. գուլմանըն ախզ ու կիրիֆթլէրի նիյէթի գալիյէսիյէ խասսէթէն պիր մէմուր թայէին օլունուպ, վէ մըգտարի քիֆայէ ասաքիլի Շահանէ իրսալ պուլլուլաճագ, վէ իզթիզա իտէն մահէլլէր թահթը մուհասէրէյէ ալընաճագ տըր :

— Պու բէնշէմպիհ ախշամըսը սաաթ պիր րատտէլէրինտէ ճիպալիտէ վազը պիր բամուգ մաքինասը մաղազասընտան գա. զանէ աթէշ գուհուրիյէ, էթրաֆընա սիրաթ իթմէքսիզին, զաթը հազրէթի Գաբուլանի տէրեա իլէ Սէրասիէր բա. շա հազարաթը թարաֆընտան մասըուլլ պուլլուլան սայ ու իգտամաթ սայէսին. տէ պաաթըրըմըշ տըր :

Էֆնիյէթէ շաեան եէրտէն ալաղըմըզ

մալիւմաթա նազարէն, մէազ ալաշ էկէր. շի շու աթէշ, մէզքիւր մաղազանըն սը. րասընտա պուլլունան իքինճի վէ իւչիւն. ճիւ մաղազալարա տախի սիրաթ իթ. միշ օլաա իմիշ, իսթանպօլ պիր պիւլիւք աթէթէ տահա տիւշար օլաճագ իմիշ, շիւնքի պիրիսինտէ 1500 Ֆըշը գատար րօմ, վէ տիկէրինտէ տախի խայլիճէ բա. մուգ պալեասը տօլու պուլլունմագտա իմիշ :

Վ Ա Ն

« ճիւմէսի վէլիւնիյէթի պիմիննէ. թիմիզ ֆատիշահը մատէլէթիսալ է. ֆէնտիմիզ հազրէթլէրինէ կիճէ վէ կիւն. տիւզ օլաշար աշարագ թէշէքքիւր իթ. միշ օլունուլուն, վէ արզը շիւքրանիյէթ ի. տիլէճէկի, վէ զաթը ասըլանէլէրինին տախի շու եօլտա պէնանը խօշնուտի վէ թէշէքքիւր պուլլուլաճագալարը մէմուլ գըլընտըրը հալտէ, պուլունտան իքի իւշ հաֆթա էվէլլէրի զազէթալարընտա սիթայիշվէրլէրինին Ֆասլ օլունուլուն. մուգ կէօրիւլիւպ, իսիլաֆը վազը պիր մատտէնին պու սուրէթլէ զազէթալար. լա նէշի, տօղըուսու օլունան մէմուլէ մուղայիլ, վէ թէէսսիւֆի տալէթ էյ. լէտիկի զահիր օլմասըլա, վուգուլի հա. զըգաթը մատտէնին պէր թաֆսիլ պէնան ու իշրապընա մէճպուրիյէթ կէլիշտիր, շէյլէ քի, վան սանճաղընտա քեային Շաթագ գազասընըն աղնամ միւթէզիւմ. լէրի թատատը աղնամ միւպաշէրէթ էյլէտիքլէրինտէ, պիր չօգ զօեուլն գա. շըրըմըշ, վէ խուսուսիյէ տէօրթ եիւզ ըէէսի սալուլ շուլլուլմուշ օլունուլուն պիր Գիւրտ թարաֆընտան միւթէզիւմէրէ խապէր վէրլիւպ, պու գօեուլնարըն օլ. տուլուն մահէլլի, իրայէ իթմէր իւզրէ կի. տէրլէր իքէն, գազայի մէզքիւրէ թապի Գաշէթ գարիյէսինին էհալիսի գարշը գօ. եարագ միւթէզիւմէր իւզէրինէ եիւրիւ. միշէր, վէ տէկէնէք իլէ տարպա տախի շըգըշմըշար, վէ միւթէզիւմէրին տախի իրիսթիան գուլաղընա քէլպ վէրիպ եէ. մին թէքլիֆինէ միւլաասէրէթ իյլէտիք. լէրի իտտաա վէ իֆատէ օլունուլուն իւզէրինէ, իճապ իտէնլէր վէ միւթէ. զիմինի մէրգուլմէ ըէէսի լիվայէ ճէլպ, վէ թէշէքիւլաթը խայլիյէ ուսուլի մէհասին. շիւմուլի վէճիւլէ, քէյֆիյէթ մէճիւ. սի ճիւնայէթէ հէվալէ, վէ խուսուսուլ մէզպուր արիզ ու ամիզ թահգըզ ու թէտղըզ իլէ, օլ պապտէ մէճիւսի մէզ. քիւրտէն թանգիւմ վէ իթա գըլընան իս. թինթագնամտէ, քէյլիւլէրին միւլ. թէզիւմէր իւզէրինէ հիւլում, վէ տէյէ. նէք իլէ տարպա ճիւրաթ իյլէտիքլէրի գազայի մէզքիւր գապթիյէլէրինին թագ. ըրի, վէ միւթէզիւմի մէրգուլմուն տախի

պիր իրիսթիանըն գուլաղընա քէլպ վէ. ըրիպ եէմին թէքլիֆինէ ճէսարէթ իյլէ. տիկի իրիսթիանտան Միքայէլ վէ իա. շատուլուն իֆատէ վէ շէհատէթլէրին. տէն անաշըլտըղը ճիհէթլէ, թարաֆէյ. նին պիր մահ միւտտէթլէ հապս օլուն. մալարընա գարար վէրիլտիկի իլամ օլուն. մուշլիքէն, միւթէզիւմինի մէրգուլմունին մուղայիլի սըֆաթը ինսանիյէթ ու մա. տէլէթ պէյլէ պիր հալ ու հարէքէթի վուգուլինէ մէպի, գըրգ պէշ կիւն միւտ. տէթ հապս ու թէվզըֆ օլունմուշար տըր » :

Մանգուլմէմիզին 81 ինճի նիւսիէսին. տէ, վանտան կէլիշ օլան պիր տէհէթ. լու վուգուլաթըն տէրճ օլունտուլուն մալիւմ տուր :

Պու տէֆա վան միւթէսարըրը բաշա հազրէթլէրի թարաֆընտան սրբազան հայր հազրէթլէրինէ շու պալեատէքի մաէլտէ պիր գըթա նամէ իրսալիյէ, վուգուլի հալին հազրգաթը օլունուլուն պէ. եանիյլէ պէրապէր, թէշէքքի թահթըն. տապուլունան միւթէզիւմէրին իքի իրիս. թիւան շէհատէթիյէ ճիւնհասընա հիւքմ օլունարագ 45 կիւն մահպէսէ իլգա օ. լունտուլալարը տախի իշար գըլընմըշ տըր :

Ճագաթ, պիլիւմ տէրճ իթտիկիմիզ մէթթուպտա, Հայլար թարաֆընտան միւթէզիւմէրէ գարշը հազարէթ օլուն. տուլունուն հիշ զեքրի կէշմէմիշ իքէն, բաշայի միւշարիլէյհ հազրէթլէրինին նա. մէսինտէ իսէ, Հայլար թարաֆընտան միւթէզիւմէր իլէ ատամլարը իւզէրինէ հիւլում օլունտուլուն, վէ հաթթա տէ. եէնէք իլէ մէրգուլմանը տէյտիւքլէրի, վէ պու ճիւնհալարընա մէպի մէրգու. մանըն տախի պիր այ միւտտէթ հապս իտիլիլէրին տախի իլալէ գըլընմըշ տըր :

Միւշարիլէյհ հազրէթլէրի նամէլէ. ըրիտէ սիգգաթա վէ մէտհ ու թէշէք. քիւրէ շաեան պիր գաշ խուսուս վար իսէտէ, պաշըճասը, իրիսթիանալարըն շէհատէթիյէ, իսլամլարըն ճիւնհասընա հիւքմ օլունարագ ճէզալարընըն թէր. թիպ օլունմասը տըր :

Քէզալիք մէզքիւր նամէտէ, գրիթի. գա օլունաճագ պիր գաշ խուսուս վար իսէտէ, պաշըճասը շու տուր քի, վան. տան կէլիշ օլան մէթթուպտա, միւլ. թէզիւմէր իշին, քէօքէք եալուսուլուն իքի նէֆէր քահանայ գուլաղընա վիր. տիքլէրի, վէ քիլիսէյէ կիրիպ սեղանաշըգ. մալարընա, վէ օրատա տէհէթլու եէ. միւլէր իթմէլէրինէ ճէպր իթտիքլէրի եա. զըլմըշ իքէն, բաշա հազրէթլէրի նամէ. սինտէ, քէօքէյին բաբասլար գուլաղը. նա վէրիլտիկի, վէ քիլիսէյէ կիրիպ սե. զանա շըգմալարընա ճէպր օլունտուլուն աալա զեքր օլունմալար, իլա, անճագ

« պիր խրախոսեան գուճաղընա » տէնի-
լէրէք կէշիմիշ տիր . հալ պու քի , պու
իքի ըիվայէթին արա երինտէ բէք չօգ
Ֆարգ վար տըր , վէ վանտան Հայլար
թարաֆընտան եազըլան սահիհ օլտու-
ղու թագտիրտէ , բաշա հազըթէթլինին
օրասընը պիր նիյէթի մախսուսէյէ մէպ-
նի գաբալը կէշմիշ օլմասը հազընտա
չիւբէ հոիլմէնին ճայիլ օլաճաղը , վէ
43 կիւն մահպուսիյեթին տախի բէք ալ
պիր շէյ սայլաւաճաղը աշիքեար տըր :

Հէլէ , օլ թարաֆտա պուլունան Հայ-
լարըն միւլթէգիմլէր իւզէրինէ սօբալար
իլէ հիւճուլմ իտիպ տաեազ աթմըլ օլ-
մալարը պիզէ բէքտէ ալլէ եազըն օլմա-
լըպ , միւլթէգիմլէրին պիր իֆթիրասը-
նա ուղարմըլ օլմալարը իհթիմալտէն
կէօրիւնմէքտէ իսէտէ , շիմտիտէն հիւքմ
իտէմէյիպ , պուլունտան սօնրա վանտան
կէրէք Բաթրիքխանէյէ , վէ կէրէք պիզէ
վէ սայիլլէրէ կէլէճէք օլան մալիւմաթ-
լարա պէլլէրիզ :

Մէզքիւր վան մէթուպուլունտա պիր-
տէ միւտիր զեքրի վար իտի , վէ վուգու-
հալէ նազարէն , միւմայիլէյհ միւտիրտէ
միւլթէթիմլէրտէն զիեաւտէ թէօհմէթ վար
իտի . հալ պու քի օնա հիշ պիր ճէգա
վէրիլաիկինին զեքրի կէշմէյիշ տիր :

Բաշայի միւլարիլէյհ հազըթէթլինին
պու գատար իճրալարը , վէ վուգու-
լի ըսմէն բաթրիքխանէյէ պիլտիրէրէք ,
վէ զազէթալար հազընտա սիթէմլէր
իտէրէք , թէպրիյէյի զիմմէթ իյլէմէյի-
րի , վազա մէտհէ շաեան պիր էսէրի մէ-
տէնիյեթ տիր . լաքին շունա էսէֆ ի-
տէրիզ քի , քէնտի նամէլէրի պալեասընտա
« զազէթալարտա օգուլուն խիլաֆը վա-
գաի տիր » տէնիլմիշ իքէն , աշաղըտա եինէ
պիզըլթ քէնտիլէրի սահիհ օլտուղուլուն
իզըրար իյլէմիշէր տիր . շիւնքի էսասը
մաւտէ զազէթալարտա , միւլթէգիմլէրին
« քէօրէք իսմինէ կէմին վէրտիրմէք » իս-
թէմէլէրի օլմուշ տուր , վէ իշթէ պու-
տախի սահիհ իմիշ , նասըլ քի քէնտիլէ-
րիտէ 43 կիւն մահպուսիյեթլինին
հիւքմ իթմիշէր տիր . եազըլ քի , թէք-
րարէն սէյլէրիզ խաֆիֆ կէշմիշէր տիր .
Բաշայի միւլարիլէյհ հազըթէթլինի զազէ-
թալարըն եազըլըլարընա խիլաֆ տըր
տիմէյիպ , իլա էքսիքտիր տիմէլի իտի-
լէր , շիւնքի քէյլիւլէրին հազարէթէ
ճիւրաթ իլէ միւլթէգիմլէր վէ աւտալ-
լարը իւզէրինէ սօբալար իլէ եիւրիլիւպ
տարալ իթտիքլէրինի պիլմէտիկիմիզտէն
եազմամըլ իտիք . հալ պու քի էկէր քէյ-
լիւլէր թարաֆընտան էյլէ պիր հարէ-
քէթի զայրի մազպուլէյէ ճիւրաթ օլուն-
մուշ իսէ տախի , եինէ սէպէպիյեթ
միւլթէգիմլէր իլէ միւտիր թարաֆընտան
վէրիլմիշ օլտուղուլունտա շիւբէն եօգ տուր .
վէ պիր էհալմին տին ու իմանընա օլ

մէրթէպէ հազարէթ օլունտուղու թագ-
տիրտէ , տահա պիլիւք ուլղուլունտու-
լուգլար վուգու պուլունալ , վէ գանլար
տէօթիլմէտիլի տախի թէշէքքիւրէ շա-
եան տըր . աճէպա էյլէ պիր քէօրէյի
պիր գաշ խրիսթիեան իսլամ քէյլիւնտէ
պիր իսլամ գուճաղընա վիրէրէք այնի ե-
մինի վէրմէնէ չըզըլսալար իտի , իսլամ-
լարըն քէնտիլէրին զապթ իտէրէք ճան
թէլէֆաթընա չըզըլաճազ գատար հիտ-
տէթ սւ զազալ բէյտա իտիպ , վէ իլա-
տէյի ճիւղիլէրինի զայպ իտէճէլլէրի
իհթիմալտէն աէյիլ մի իտի . վէ օլ վա-
գըթ քէնտիլէրիտէ եալմըլ 43 կիւն մահ-
պուսիյեթին հիւքմիւնիւ քեաֆի աւտ
իտէճէլլէրիլիտի . պիզէ պու իքի խու-
սուս բէք շիւբէլի տիր :

Սէպէպիյեթ էվլէլա միւլթէգիմլէր
թարաֆընտան վէրիլմիշ տիր տէտիք , իմ-
տի միւլարիլէյհ հազըթէթլինին քէնտի
թադրիլլէրինէ թէվֆիգան իսպաթ իտէ-
լիմ . եանի տիմէք իսթէրիզ քի , էկէր
խրիսթիանլար տաեազ բաթըրթընա չը-
զըլմըլար իսէ տախի , գօեուլարը գա-
չըրմըլ օլունալ օլմաւորըլարը մուարազասը
հէնկեամընտա չըզըլմաեղալ , իլա քէօ-
բէք վէ եէմին բաթըրթընա իւզէրինէ չը-
զըլմըլ օլապիլլէր , եօխսա , էկէր իլ-
մէնիլէր էվլէլա տաեազ բաթըրթընա
չըզըլմըլ օլալար իտի , միւլթէգիմլէր
տաեալը եէտիքտէն սօնրա , արթըլ էյ-
լէ պիր տին ու մէզհէպ հազարէթինէ
չըզըլապիլմէլէրի շէյլէ տուլսուլ , Ֆիրա-
րէ շիթալ իլէ , նէֆէսլէրինի զապիթ
գօնաղընտա ալաճազարը , վէ արաեաւտա
զապիթ կիրտիքտէն սօնրա , արթըլ քէօ-
բէք քէնթիլէթլինին զուհուրա կէլէմէյի-
ճէկի պի իշթիպաճ իտի :

ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԻԼԷ ՄԱՐԱՊԵՏ

Մանգուլմիշի 123 ինճի նիւսիսիւնտէ
տէրճ իթտիկիմիզ էնկիւրիւ պահընտաքի
վարդապետին իսմի իշին , հէր նէ գատար
« Յովհաննէս » տէնիլմիշ իտի իսէտէ , պիր գաշ
տօսթ թարաֆընտան թարաֆըլազ օլունան
իլթարա նազարէն եանլըլ օլունալ , տօղրու-
սու « Գրիգոր » օլաճազ իմիշ : (1)

(1) Պէյլէ եանլըլըլար վուգու պուլ-
մասը վազաա ֆէվգ էլ աւտէ պիր շէյ տէյիլ
տիր . լաքին պուլարտա օլունալ , վէ պաշա
ֆամիլեաւտան օլտուղու հալտէ այնի մալիլէս-
տէ վէ Յովհաննէս իսմինտէ պիր վարդապետ
պուլունտուղուլունտան , մէզքիւր եանլըլըլ
իշին իզարըլ էսէֆ իտէրիզ :

Միւմայիլէյհ վարդապետ պու սապաճ ,
շու եանլըլըլըն ճէրհի նիյէթիլլէ , վէ Ման-
գուլմիշիտէ տէրճ օլունաճ իւզըլ թարա-
ֆըլազ պիր գըթա մէթուպ կէթիւմիշ ի-
սէտէ , օլ տազըլաւտա պիզ տախի մէզքիւր
եանլըլըլըն պասըլմըլ օլան պէնտի թասիհի-
նէ պազմազտա օլտուղուլունտա քէնտուլէ ի-
րաէ օլունտուղուլունտա պաշա , մէզքիւր մէք-
թուպտա իսէ , մէզքիւր եանլըլըլըն ճէր-

Մէզքիւր իսմ նասըլ օլունտա պիզէ
կէլէն մէթուպտա Յովհաննէս եազըլմըլ
տըր աւաեաւաճաղըլ տըր :

Մէզքիւր պահստա զիքրի կէլէն տալա-
ճը մարապետ հազընտա եէնիտէն եէնիյէ
ալտըլըլըլ մալիւմաթա նէզարէն , մէրգու-
մէյի իսթանպուլա կէթիւրէն Անարիօս Գէորգ
նամ քէսէ շու խըտմէթ թէլլիֆ օլունտուգ-
տա , էվլէլ էմիրտէ , Ձնա հիւքիւմէթ թա-
րաֆընտան եէտիմէ պիր մազալթա , վէ եա-
խօտ հիշ տէյիլ իսէ Գերապայճառ թարա-
ֆընտան պիր քեաղըլ վէրիլմէտիքճէ , պէն
պուլուն կէթիւրէմէմ . զիրա , եօլտա պէնի
չէվիլլէճէք օլալար , Տէվլէթին նիզամընա
մուլաֆըլ սուրէթտէ հիշ պիր ճէվալ վի-
րէմէյէճէկիմտէն մէսուլլիյեթ թահթընտա
գալըլմ . տէմիշ , վէ հաթթա եիլիլմի տէօրթ
սաաթ իզհարըլ թէրէտտիւտ իլէ թէլլիլ իյ-
լէմիշ իսէտէ , սօնրաւտան Գերապայճառ թա-
րաֆընտան զուհուրա կէլէն իպրամ , վէ թագ-
տիմ օլունան զալիպա պին իքի եիւզ զու-
րուշ փարաեա տաեաւաճաղըլընտան , « ա-
րիւն ձեր 'ի գլուխ ձեր » տէյէրէք , իքի կի-
ճէտէն պէրու առաջնորդարանտա թէվգըլ
գըլմըլ օլան պիշարէյի սապաճըն գարան-
լըլընտա ալալ եօլա չըզմըլ տըր :

Պիզէ բէք իթիմատէ շաեան կէօրիւն-
մէքտէ տէյիլ իսէտէ , պիր ըիվայէթէ նէզա-
րէն , մէրգուլմ էնկիւրիւտէն իքի սաաթըլ
մէսաֆէյէ գատար տօգուլ նէֆէր զապիլլէ
իլէ չըգարըլըլ , սօնրաւտան սէքիզ նէֆէրի
կէրի տէօնմիւշ , վէ եալմըլ պիրիսի պու-
րաեա գատար պիրիքտէ կէլմիշ իմիշ :

Պիր ըիվայէթէ նէզարէն մէրգուլմ մա-
րապետ Գաթիրին ազթար գարտաշը , էվ-
վէլլէրի տալաճըլըլ իթմէքտէ իքէն , սօն-
րաւտան հէր նասըլ իսէ հալայի չէվիլլէրէք ,
գըլ գարընտալ իլին ազըլնա ազաճըլ խիֆ-
ֆէթ կէթիւրմիշ տիր տէյի իֆթիրայը իրթի-
քեապա պաշլամըլ իսէտէ , մէրգուլմէնին է-
նիյտէսի օլան տիւրկէր Աբրահամ , ինգազը
հազգ զըմնընտա էզճան ու տիլ չալըլմազտա
իմիշ . Արթըլ պու թէվաթուրլարըն թաս-
հիհին վէ սահիլ խապէլլէրի էնկիւրիւտէլ
տօսթլարըլըլտան պէլլէրիզ :

Մէրգուլմ մարապետին պուլարտա նէրէ-
տէ օլմասը հազընտա պիր գաշ տիւրիլի
հալապիլլէր կէլմէքտէ օլտուղուլուն պիլտիր-
միշ իտիք . հալ պու քի իթիմատէ շաեան
սուրէթտէ ալտըլըլըլ սօն մալիւմաթլարա
կէօրէ , Հասուլեան Գերապայճառ հազըթէթ-
լէրի պու խուսուստա պիզայէթ տէրէճէտէ
ֆէթանէթ ու էմրի պասիլլէթ իւզըլ հարէ-
քէթ իթմիշ , վէ քեաֆֆէյի էրպապը բօլի-
թիգանըն թահսին ու թագտիրինի մուճիպ
օլմուշ տուր : Քէզալիք Գաթօլլէրին խաս-
թախանէսի օլան կէրէք Ս. Յակոբ նէզարէթի ,
վէ կէրէք բաթրիքխանէլլէրի իտարէսի թարա-
ֆընտան , քէմալ մէրթէպէտէ ազըլանէ հա-

հինտէն պաշա , քէնտիլլէրինէ այիտ օլմա-
եան խուսուստա պիր գաշ պէնտ տախի պու-
լունտուղուլունտան , օլ պէնտլէրի հազֆ իթտիք-
լէրինտէ մէթուպլարընտէ տէրճ իտիլլէճէկի ,
եօխսա պիզիմ եազտըլըլըլըլ քեաֆի սաեը-
լաճաղը իֆատէ օլունտուլ տուր :

բէքէթ օլունարագ, քիւլի մէսուլիյէթ Էն-կիւրիւ իւզէրինտէ պըրագըմը տըր:

Շէօյլէ քի, Անարիօս Գէորգ տաւը, մէր-գումէ մարապետի Պէյ-օղլունա կէթիրտիք-տէ, Էնկիւրիւտէն լիսանէն ալտըղը թալի-մաթ մուծիպինճէ տօղրու Ս. Յակոբա կէօ-թիւրմիւշ իսէտէ, եւ տինտէ պուրանըն միլլէթ-ճէ իտարէսի թարաֆընտան պիր էմիրնամէ պուլունամտըղը իշին ըէտտ օլունմուշ, վէ մէրգում պուլուն իւզէրինէ ալըպ գըղը Գա-լաթաեա բաթրիքիսանէյէ կէօթիւրմիւշ տիւր-հալ պու քի օրատան տախի նիզամընտա օլան ալնի ճէվապը ալտըղընտան, կէօթիւրիւպ մէր-գումէյի քէնտի թանըտըղարընտան օլան վէ Պէյ-օղլունտա պուլունան պիր մարապետ խանէսինէ թէսլիմ իյլէմիշ, վէ պատէհու թէքարէն բաթրիքիսանէյէ ինէրէք, պիշա-րէ գըղը անճագ արգասընտաքի պիր գաթ շամաշըղը վէ էլպիսէսի իլէ կէթիրմիւշ օլունպ, վէ եանընտա խարճըղը տախի պուլունմա-տըղըն իֆատէ իթմիշ, վէ «արթըք սէն ի-շինէ կիթ, էլպէթթէ օլ գատարը գայըլըր» ճէվապըն ալարագ պըրագըպ իշինէ կիթ-միւշ տիր:

Հէր նէ գատար պուլունար հէր հալտէ թահգըգա միւհթաճ չէյլէր իսէտէ, բէյ տէր բէյ սէնվիեթըմըղը թասիհ իթմէք վատիյլէ շունու տախի պէեան իտէրիքքի, Հասուն-եան դերապայժառ հագըթթէրինին պիր կիւն մէրգումէյի իուզուրունա ճէլպ իլէ, վուգուի հալի սօրուպ ազ չօգ անլատըգտան, վէ պուրատա պիր թէյլէսի պուլունտուղունու տիհնէտիքտէն սօնրա, «Հայտէ գըղըմ սանա քիմսէ իլիշիք իտէմէք, կիթ թէյլէնին եա-նընտա օթուր» տէյրէք սէրպէսթճէ պը-րագը վէրտիկի, վէ հաթթա միգտարի քիֆա-եէտէ խարճըղը իթասընա տախի հիմմէթ ի-լէ ֆէրիզէյի զիյմէթ վէ մէտէնիյէթի իճրա իյլէտիկի, վէ Էնկիւրիւյէ բէք չէտիտ սու-րէթտէ թագպիհնամէլէր եազըպ, պու քէյ-ֆիյէթի արիք ու ամիլ թէֆթիշ վէ թէճէս-սիւս իտէրէք հագըղաթը հալի մէյտանէ չը-գարտըգտան սօնրա, իպըթի ալէմ իշինսա-հիպ ճիւնհանըն միւսթահագ օլտուղու ճէ-գաեը չէքմէսինէ քէմալ մէրթէպէ չալըշա-շաճաղը տախի հալատիստէն տիր:

Պու ճիւնիլէ իլէ, պիշարէ գըղ շու գա-տար բէգալէթ, վէ եօրղուլուպ, վէ գահ-մէթ, վէ գօրգու չէքմիշ օլտուգտան պաշ-գա, կիթիթթար օլտուղու կիւհահտան տօ-լայը զիմմէթի տախի քէնտիյի թաշլամագտա օլտուղունտան, բէք էլէմնաք պիր հալտէ օ-լունպ, վէ միւթէսսիթէն սահիէն զիհնինէ պիր բէրիշանըղ կէթիրէճէկի ինթիմալի տախի սէօյլէնմէքտէ տիր:

Պու տալա միլլէթ վէ մէգնէպ տալասը օլմանըպ, իլլա հուգուգու շախսիյէ տալասը օլտուղունտան, վէ պէօյլէ պիր տալատա, հագգանիյէթին զահիթէ իսրաճը իշին, թա սօնունա գատար չալըշագ վաղիֆէ վէ նի-եէթիմիլտէն պուլունտուղունտան, պիզգաթ մէրգումէ գըղ իլէ կէօրիւշիւպ մալիւմաթը մուֆասսալէ ալմագ արղուսինտէ պուլուն-տուղումուգու, վէ մէրգումէ կէրէք խօտ պէ խօտ, վէ կէրէք պիլ վասըթա թարաֆը-մըգա կէլտիկինտէ, քէմալի նէգաքէթ վէ

ինսանիյէթ իլէ գապուլ իտէճէկիմիդի իսպար իտէրիք:

Միլլէթիմիլլին Գաթօլիք գըսմընտա պիզ-տէն զիեատէ սօֆու վէ տինտար պուլուն-մասը ճիհէթլէ, չօղլարը «պիզիմ վարդապետ-լէրիմիզ ատէթա պիրէր սուրը մագամընտա տըրլար, ասլա ֆէնալըք տէսթկեաշարընտա պէլլէրի եօգ տուր» տիեթէք, հէր ճի-հէթլէ էմիլիյէթի քեամիլէ իպրագ իթմէքտէ օլունպ, վէ ուսուլլէրի իզթիզասընճա, պիր խանէտէ պուլունան հէր շախսըն, այրը այրը իսթէտիկի վարդապետի քէնտույէ խոստո-վանահայր իթթիխաղ իթմէյէ սէլահիյէթի պուլունմասը, վէ էվլէրտէ ալէսսէվիյէ Պա-տարագ թագտիսի վէ սըգ սըգ խոստովանաք իճրասընըն ճայիլ օլմասը միւնասէպէթլիլէ, հէր էվլէ տէյիլ եալընըզ պիր, իլլա պազը քէրրէ պիր գաշ վարդապետ, վէ տէյիլ սէնէ-տէ հաթթա չօգ տէֆա հաթթատա պիր գաշ տէֆա կիրիպ չըգմագտա օլտուղարընտան, շու էսէֆէնկիլ վէ տէնէթամիլ վուգուաթ իւզէրինէ, նիշէ քիմէսնէլէրին զիհնի պու-լանտըղընտան, «վագաա հէր վարդապետ պիր տէյիլ տիր, նասըլ քի հէր ցուգատա մատ-նիշ տէյիլ տիր, վէ վագաա պիզիմ վարդա-պետ հագգընտա քէմալի էմիլիյէթիմ վար տըր, լաքինպու ալէմնէ իշիլ տէ ֆէնա շէյ տիր, մատամըլ պիր տէֆա զիհնիմ պուլունտը, պատէզին վարդապետի վէ Ս. պատարագը էվտէ կէօրմէքտէն իսէ, քիլիսէտէ կէօրմէք տահա զիեատէ էվլատըր . . .» տիմէկէ պաշլամըշ օլտուղարընտան, կէրէք ումու-մէն էհալինին զամիրինի ըահաթ իթտիրմէք վէ կէրէք ըուհպան կիւրուհինին նամու-սունու վիզայէ իյլէմէք նիյէթիլլէ, պուղ-տայը սամանտան անըրարագ ըրղ ու նամուս անպարընա թօքլամագ, վէ սամանըն ալթէշէ եազմագ, Հասունեան Գերապայժառ հագ-րէթլէրինին վաճիպէյի զիմմէթ վէ վաղիֆէ-լէրինտէն օլտուղունտան, պու իճրայի խայ-րէնճամըն գուհուրինէ արղուքէշ օլարագ եէնի մալիւմաթլարա պէքլէրիք,

Խայլի վագըթտան պէրու քէնտի գըսմը-մըղ ըուհպանլարը էֆալ ու հարաքեաթը նահէմլարէլէրինի ֆաալ ու ֆաշ իյլէմէքտէ իքէն, էօթէտէն Բուկարընքի եէթիշմիշ, վէ պու կիւնլէրտէ իսէ գալէմիմիլ բէրտէսի արգասընտան Գաթօլիք ըուհպանլարը մէն-գարէլէրի գուհուր իթմէյէ պաշլամըշ օ-լունպ, վէ զանն իտէրիք քի պիր վագըթտա պուլունույա մէշղուլ օլմամըզ իզթիգա իտէ-ճէք տիր, կէրիտէ գալըր Բրօթէսթան գըս-մըմըղ ըուհպանլարը, վէ գօրգարըղ քի պուլունարընտա արգասընտան, էկէր իսթիւ-րաճ իլմինտէ բէք միւսթէտի տէյիլ իսէք, օնլար եէթիշէճէքլէր տիր:

— Տիւնքի Լիթօալ տ'Օրիանտա օգուհան պիր մէքթուպա նագարէն, պուրատա Գաթօլիք մէգնէպինտէն օլունպ, ֆագաթ գէնկինճէ օլ-մանն թիւճճարտան պիր գաթ վէֆաթ իթ-միշ օլմաղին, ճէնտըզսի տէֆնինտէն սօնրա, քիլիսէսի բաքասլարը լազըմէլէն մէսարիֆա-թըն ըուսուլասընը եաքարագ կէօնտէրմէլէրի, վէ իճապ իտէն փարաեը իսթէմէլէրիւզէրինէ, մէրհումուն տօթլարը թարաֆընտան մէվճուտ փարասը պուլունմատըղընտան, թէրէքէսի

սաթըլմասընա պէքլէմէլէրի ըէճա օլունմուշ, վէ ըահիպլէր թարաֆընտան միւսաստէ ճա-լիլ կէօրիւլմէմիշ իսէտէ, շարնաշար պիր վագըթ էօյլէճէ գալմըշ, վէ ճէնագէնին գըր-գընճը կիւնիւ կէլտիքտէ, ճարի օլան պիր ուսուլի պէլտէյէ թէվֆիգան, ատէթտէն պուլունան տուալարը օգուալարը նիյէթիյ-լէ մէրգուման բաքասլար տալէթ օլունմուշ-լար իսէտէ, կիթմէտիքտէն պաշգա, շու ա-թիտէքի շահանը թէայեիպ օլան ճէվապը տախի վէրմիշլէր տիր, եանի, «էվվէլա լա-զըմէլէն փարա թէտարիք վէ թէնիյէ օլուն-նուպ, վէ պատէհու բաքասլար ճէնագէ տէֆնի իշին տէտիրկին իտիլմէլի, եօխսա սատէճէ մօրթիճիլէրէ թէսլիմ իտիլէրէք գապրիտ-թանէ նագլ օլունմալը տըր: վէ պատարագ թագտիսի միւրատ օլունտուղունտա իսէ, էվվէլա քիլիսէճէ տէրքեար օլան պօրճուն թէտիյէսի տիւշիւնիւլմէլի տիր:»

Ճէնագէ սահիպլէրի մէրգուման բաքաս-լարըն պու ըէտտի ճէվապարը իւզէրինէ պաշգա պիր քիլիսէտէ մէքըլըր կիւնլիւք-լէրէ թէսատիւֆ իթմէքսիզին Ս. պատա-րագը թագտիս իթտիրմիշլէր տիր:

Մէքըլըր մէքթուպտա պու վուգուաթ նագլ օլունտուգտան սօնրա, շու աթիտէ-քի նասիհաթ տախի վէրլիմիշ տիր, չէօյլէ քի, «վագաա բարասը օլմանն ատամըն էօլմէեէ հագգը վար տըր, լաքին էօլտիւք-տէն սօնրա խրիսթիսանճա տէֆն իտիլմէեէ հագգը եօգ տուր, վէ իլէրուտէ էկէր քա-ւարնտան չըգմագ արղու իտիպ, վէ էկէր Պատարագ իսթէր իսէ, էվվէլինտէն լազըմ կէլէն փարաեը թէտարիք իյլէմէլի տիր, կէր-չի պու թէտպիր ֆէնա թէտպիր տէյիլ տիր, լաքին շունու պիլէմէ եօրուգ քի, աճէպա էօ-թէքի տիւնեանըն խալիար-խանը նէրէսին-տէտիր:»

Հէր միլլէթտէ պազը իսթիեար էրքէք-լէր իլէ իսթիեարէ գատընլարըն էօլմէգտէն էվվէլ ճէնագէ մէսարիֆաթընը, վէ հաթթա քէֆէն պէզլէրինի տիւշիւնիւպ թէտարիք, վէ պիր եէրէ վագ իթտիքլէրինի կէօրիւպ իշիթտիկիմիլէ արթըղ թէաճճիւպ իթմէմէլի-միլ. զիրա, մէրգումանըն պու տիգգաթ վէ պու էմրի ինթիսթէ ըիպէթլէրի թէնի եէրտէ օլմանըպ, իլլա իլթէ չիմտի անլա-չըլմագտա տըր քի, մէկէր իսէ, քէնտի թէճրիւպէլէրինտէն նէշէթ իթմիշ օլան պիր նիյէթլէրինէ մէպնի իմիշ:

Պունտան պէօյլէ ի թանպօլտա վագը Շապը խանընտա օլտամըգա կիտէ-մէյէճէկիմիլտէն, պիզիմ իլէ կէօրիւլմէք իսթէյէն գաթլարըն Պէյ-օղլունտա թէք-քէ սըրասընտա 319 նիւմէրօլու խանէ-տէ Լէվանթ Հէրալթ թապիսանէսինտէքի օլտամըգա պուլունմալարը, վէ իսմիլիզէ կէօտէրիլէճէք քեաֆֆէյի թահրիարթըն տախի քէգալիք աօղրուտան սօղրու օրա-եա իրապիլէն հիմմէթ օլունմասը ըէճա օլունուր:

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ 8. ՓԱՆՈՍԵԱՆ
ԼԷՎԱՆԹ ՀԷՐԱԼՏԵՐ ԹԱՊԻԱՆԷՍԻՆՏԷ
ՊԵՏ-ՕՂԼՈՒՅԱ ՅՈՂԸՆ ԵՈՂՏԱ, ՅՈՔՕԿՐԱՅ ԱՊՏՈՒԼԼԱ
ՊԵՏԵՐԷՐ ԳԱՐԵՐՈՐՏԱ ՆԻՒՄԵՐՈ 319: